

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/19/2017
Identifikačné číslo spisu: 6015200892
Dátum vydania rozhodnutia: 14.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015200892.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Zuzany Ďurišovej v právnej veci navrhovateľky: M. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX/XX, J. J., právne zastúpenej JUDr. Rastislavom Urbánim, LM.M, konateľom Urbáni & Partners s.r.o. so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého č. 17, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o výšku vdovského dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 26Sd/200/2015 - 41 z 12. januára 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 26Sd/200/2015 - 41 zo dňa 12. januára 2017 potvrdzuje.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X- I zo 4. júna 2015, ktorým odporkyňa podľa § 74 a § 75 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom pre prejednávajú právnu vec (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľke od X. C. XXXX vdovský dôchodok vo výške 202,50 € mesačne. V odôvodnení rozhodnutia uviedla, že napadnuté rozhodnutie bolo realizované v súlade s právnym názorom krajského súdu vysloveným v rozsudku č. 26Sd/161/2014, 26Sd/185/2014-38 z 26. februára 2015, v ktorom bola odporkyni uložená povinnosť skutkovo a právne vyhodnotiť skutočnosť, či príjem neb. manžela navrhovateľky počas jeho výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, prípadne odvody, ktoré platil do Sociálnej poisťovne počas tohto obdobia sú alebo nie sú započítateľným príjmom pre určenie výšky dôchodkovej dávky s tým, že pre vyriešenie tejto spornej otázky bolo podstatné, či neb. manžel navrhovateľky bol osobou samostatne zárobkovo činnou a platil príslušné odvody do Sociálnej poisťovne a nie právny dôvod vyplácanej náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti v dôsledku škody na zdraví, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla.

Krajský súd tak rozhodol po tom, čo mal za preukázané, že rozhodujúce obdobie pre výpočet sumy

starobného dôchodku bolo zistené správne v súlade s ust. § 12 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) ako obdobie 10 rokov pred vznikom nároku na starobný dôchodok (5. novembra 2003), t.j. obdobie v rokoch 1993 - 2002. V tejto súvislosti bola námietka navrhovateľky, že výpočet sumy starobného dôchodku jej neb. manžela končí rokom 2002 nedôvodná. Príjmy, ktoré odporkyňa zohľadnila pri výpočte sumy starobného dôchodku vyplývali z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, tj. prvotných evidenčných podkladov a boli podpísané neb. Y. T.. V tejto súvislosti bola nedôvodná aj námietka navrhovateľky, že v uvedených rokoch išlo o príjem jej neb. manžela, ktorý mal titulom poberania invalidného dôchodku, pretože zohľadnený príjem výške poberaného invalidného dôchodku v tom ktorom roku nezodpovedal a poberaný invalidný dôchodok sa ani nepovažoval za hrubý zárobok. Čiastočný invalidný dôchodok sa pre účely zisťovania priemerného mesačného zárobku považoval za hrubý zárobok do 31. decembra 1994 vo výške, v akej bol vyplatený (§ 11 ods. 2 písm. b) vyhlášky č. 149/1998 Zb., ktorou sa vykonával zákon o sociálnom zabezpečení v spojení s ust. § 6 ods. 2 vyhlášky č. 290/1994 Z.z., ktorou sa vykonávali niektoré ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení), neb. manžel navrhovateľky však bol poberateľom plného invalidného dôchodku.

Odporkyňa správne sumu starobného dôchodku neb. Y. T. nezvýšila za obdobie jeho dôchodkového poistenia získané po vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 23 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., pretože po vzniku nároku na starobný dôchodok bol poberateľom invalidného dôchodku. Z tohto zákonného ust. vyplýva, že občanovi, ktorý je zamestnaný aj po vzniku nároku na starobný dôchodok a tento dôchodok alebo jeho časť nepoberá a nepoberá ani invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, možno starobný dôchodok zvýšiť za každých 360 kalendárnych dní jeho zamestnania po vzniku nároku na starobný dôchodok. Keďže navrhovateľ bol po vzniku nároku na starobný dôchodok poberateľom invalidného dôchodku, nebolo možné aplikovať toto ustanovenie.

Odporkyňa správne konštatovala, že podľa § 261 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nebolo možné sumu starobného dôchodku zvýšiť, pretože, hoci bol jej neb. manžel od vzniku nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2003 nepretržite zamestnaný, bol poberateľom invalidného dôchodku. Z dôvodu poberania invalidného dôchodku po vzniku nároku na starobný dôchodok nebolo možné sumu jeho starobného dôchodku novo určiť podľa tohto zákonného ustanovenia. Pre rovnaký dôvod nebolo možné aplikovať ani zákonné ustanovenie § 261 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z.

Keďže neb. manželovi navrhovateľky nárok na výplatu starobného dôchodku pred 1. januárom 2004 nevznikol, pretože o priznanie starobného dôchodku nepožiadala, nebolo možné aplikovať ani zákonné ust. § 261 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. Nebola dôvodná ani námietka navrhovateľky o tom, že pojmy nárok na dôchodok a nárok na výplatu dôchodku sú totožné, pretože nárok na dôchodkovú dávku je podmienený splnením podmienok, ktoré zákon pre tú ktorú dôchodkovú dávku vyžaduje a nárok na výplatu dôchodkovej dávky je okrem splnenia podmienok pre vznik nároku na dávku podmienený aj podaním žiadosti poistenca o priznanie tej ktorej dôchodkovej dávky.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka odvolanie, v ktorom uviedla, že v období od 01.07.2003 do 30.06.2004 uhrádzal jej neb. manžel poistné v prospech Sociálnej poisťovne. Ani nové rozhodnutie však nedáva odpoveď na to, či tieto odvody z príjmov boli zohľadnené pri výpočtoch, ktoré sú vždy ukončované rokmi 2002. Bolo by diskriminačné, ak by sa v tomto smere človek, ktorý nepoberá starobný dôchodok a ďalej platí poistné na dôchodkové zabezpečenie ocitol mimo množiny uvedenej v § 261 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. len pre pojem „výplatu“, keďže by tak prišiel o jeho zvýšenie.

Napriek tomu, že neb. manžel navrhovateľky bol do 31.12.2003 nepretržite zamestnaný a teda odvádzal aj príslušné plnenia do Sociálnej poisťovne, nemá tento fakt vplyv na výšku starobného dôchodku, pretože bol poberateľom dôchodku invalidného. Súčasne pred 01.01.2004 nepožiadala o priznanie starobného dôchodku. Právna konštrukcia, že mu nárok na výplatu nevznikol pred 01.01.2004 a súčasne dôvod zvýšenia nie je daný preto, že bol následne poberateľom invalidného dôchodku spôsobuje, že sa dôchodková dávka nezvýši, lebo je poberateľom invalidného dôchodku, aj keď pracuje a odvádza poistné, a súčasne nepožiadala pred 01.01.2004 o starobný dôchodok (teda je zrejmé, že nárok

vznikol, a ust. § 261 neuvádza kumulatívnu podmienku „podanie si žiadosti“).

Navrhovateľka považuje závery krajského súdu a odporkyne za odporujúce princípom právneho štátu, kedy zamestnanie jej nebohého manžela po vzniku nároku na starobný dôchodok nie je zohľadnené a dôchodok nebol zvýšený aj napriek trvajúcej odvodovej povinnosti a v tomto smere to vidí ako základ pre zmenu rozsudku krajského súdu.

Záverom navrhla, aby odvolací súd rozhodol tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu mení tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec jej vracia na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení označila dôvody uvádzané navrhovateľkou v odvolaní ako neopodstatnené. Podľa jej názoru súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Trvala správnosti preskúmaného rozhodnutia a napadnutý rozsudok navrhla ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 14. augusta 2018 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Odvolací súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p. nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov krajského súdu a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktoré odkazuje.

Odvolací súd z obsahu podaného odvolania zistil, že v predmetnej veci naďalej zostáva spornou otázka zvýšenia sumy starobného dôchodku, na ktorý by mal neb. manžel navrhovateľky nárok ku dňu jeho smrti (X. C. XXXX). Navrhovateľka sa domáhala zvýšenia tejto sumy za obdobie dôchodkového poistenia a k tomu prislúchajúce vymeriavacie základy, získané po vzniku nároku na starobný dôchodok, t. j. po 5. novembri 2003.

Podľa § 461 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. poistencovi, ktorému vznikol nárok na výplatu starobného dôchodku pred 1. januárom 2004, zvyšuje sa starobný dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003 do 31. júla 2006, ak tento zákon neustanovuje inak,

- a) bez poberania tohto dôchodku alebo jeho časti podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003,
- b) počas poberania tohto dôchodku alebo jeho časti za každých 90 dní dôchodkového poistenia o 0,75% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeral starobný dôchodok.

Krajský súd poukázal na skutočnosť, že § 261 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. sa vzťahuje len na tých poistencov, ktorým vznikol nárok na výplatu starobného dôchodku pred 1. januárom 2004 teda, že pre zvýšenie dôchodku nepostačuje, aby poistencovi vznikol nárok na starobný dôchodok pred uvedeným dňom, tak ako je tomu u neb. manžela navrhovateľky, ale musí byť splnená aj podmienka nároku na jeho výplatu.

Z dávkového spisu vyplýva, že neb. manžel navrhovateľky bol poberateľom invalidného dôchodku od 15. novembra 1993 na základe rozhodnutia odporkyne zo dňa 23. novembra 1993 a ku dňu smrti ho poberal vo výške 337,50 € mesačne. Dovŕšením dôchodkového veku 60 rokov dňa X. L. XXXX splnil podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok, o túto dávku nepožiadaval (žiadosť zo dňa 26. februára 2007 zobrať faxovým podaním zo dňa 3. marca 2007 späť) a nevznikol mu nárok na jeho výplatu.

Argument, že ust. § 261 zák. č. 461/2003 Z.z. „podanie si žiadosti“ ako kumulatívnu podmienku neustanovuje neobstojí. Nárok na výplatu starobného dôchodku podľa § 94 ods. 2 zák. č. 100/1988 Zb.

vzniká až na základe podania žiadosti o priznanie starobného dôchodku. Naproti tomu, podmienky nároku na starobný dôchodok boli upravené v ust. 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Z.z.

Vo vzťahu k podmienkam aplikácie tohto ustanovenia odvolací súd poukazuje na právny rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 61/2011, v zmysle ktorého: „Poberanie invalidného, ako aj starobného dôchodku je podmienené podaním žiadosti o dôchodok a podmienky jeho poskytovania vrátane podmienok jeho zvyšovania upravuje zákon. Samotné dovŕšenie dôchodkového veku, potrebného pre vznik nároku na starobný dôchodok ... bez podania žiadosti o starobný dôchodok samo o sebe nezakladá právo na výplatu starobného dôchodku, a teda ani na jeho zvyšovanie za dobu odpracovanú po vzniku nároku“.

Totožne argumentoval krajský súd v napadnutom rozsudku a s jeho dôkladne odôvodnenými závermi sa stotožňuje aj odvolací súd. Vyššie citované ustanovenie jasne a určito stanovuje podmienky pre zvýšenie sumy starobného dôchodku a navrhovateľka nepreukázala, že by v jej prípade odporkyňa postupovala inak, ako u obdobnej skupiny dôchodcov. Preto odvolací súd nepovažoval navrhovateľkou námietku o diskriminačnom postupe, resp. výklade neurčitej právnej normy v neprospech jej adresáta, za dôvodnú.

Podľa § 23 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občianovi, ktorý je zamestnaný po vzniku nároku na starobný dôchodok a nepoberá tento dôchodok alebo jeho časť, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, sa zvyšuje starobný dôchodok za každých 360 kalendárnych dní zamestnania o 6% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok; ak občan nebol zamestnaný 360 kalendárnych dní, zvyšuje sa starobný dôchodok za každých ďalších kalendárnych 90 dní zamestnania o 1,5% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok.

Podľa § 261 ods. 1 prvej vety zák. č. 461/2003 Z.z. suma starobného dôchodku poistenca, ktorý splnil podmienky nároku na tento dôchodok pred 1. januárom 2004, je po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaný k 31. decembru 2003 a nepoberal starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo ich časť, sa určí podľa tohto zákona.

Podľa § 261 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. poistencovi, ktorý splnil podmienky nároku na starobný dôchodok pred 1. januárom 2004 a k 31. decembru 2003 nebol nepretržite zamestnaný, zvyšuje sa starobný dôchodok za obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003 do 31. júla 2006 bez poberania starobného dôchodku alebo jeho časti alebo invalidného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, ak tento zákon neustanovuje inak.

Vzhľadom na to, že neb. manžel navrhovateľky bol po vzniku nároku na starobný dôchodok, t.j. po X. L. XXXX poberateľom invalidného dôchodku, nebol splnený zákonný predpoklad upravený v tomto zákonom ustanovení pre možnosť zvýšenia jeho starobného dôchodku za ďalšie obdobie jeho dôchodkového poistenia, získané po vzniku nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2003. Z rovnakého dôvodu nebolo možné aplikovať ani ust. § 261 ods. 1, resp. ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z.

Preskúmané rozhodnutie odporkyne bolo náležite odôvodnené, preto nevyvstali pochybnosti o tom, akým spôsobom dospela k tam prezentovaným záverom. Odporkyňa správne aplikovala príslušnú právnu normu na riadne zistený skutkový stav veci. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že krajský súd dôvodne považoval preskúmané rozhodnutie odporkyne za vydané v súlade so zákonom a dôvodne opravnému prostriedku navrhovateľky nevyhovet. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.